ПОЛТАВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ ЕКОНОМІКИ І ТОРГІВЛІ
Навчально-науковий інститут денної освіти
Кафедра української, іноземних мов та перекладу

СИЛАБУС

навчальної дисципліни

«Основи когнітивної лінгвістики»

на 2026-2027 навчальний рік

Курс та семестр вивчення	1 курс 1 семестр
Освітня програма/спеціалізація	В11.041 Германські мови та літератури (переклад включно), перша – англійська
Спеціальність	В11 Філологія
Галузь знань	В Культура, мистецтво та гуманітарні науки
Ступінь вищої освіти	магістр

ПІБ НПП, який викладає навчальну дисципліну, науковий ступінь і вчене звання, посада

Сухачова Наталія Сергіївна
к.філол. н.
доцент кафедри української, іноземних мов та перекладу

Контактний телефон	+38-095-63-33-897
Електронна адреса	sukhachova2014@gmail.com
Розклад навчальних занять	http://schedule.puet.edu.ua/
Консультації	онлайн: електронною поштою за розкладом http://www.im.puet.edu.ua/ вкладка «Студентові»
Сторінка дистанційного курсу	https://el.puet.edu.ua/

Опис навчальної дисципліни

Мета вивчення навчальної дисципліни	Ознайомлення студентів з теоретико-методологічними засадами когнітивної лінгвістики як одного з найактуальніших напрямів сучасного мовознавства.
Тривалість	5 кредитів ЄКТС/150 годин (лекції – 12 год., практичні заняття – 28 год., самостійна робота – 90 год.).
Форми та методи навчання	Лекції, практичні заняття в аудиторії, самостійна робота поза розкладом.
Система поточного та підсумкового контролю	Поточний контроль: захист домашнього завдання; обговорення матеріалу занять; виконання навчальних завдань; доповіді з рефератами та їх обговорення; тестування; поточна модульна робота Підсумковий контроль: 1 семестр – залік (ПМК).
Пререквізити	ОК «Практика перекладу з англійської мови», ОК «Усний переклад».
Постреквізити	ОК «Філологічний аналіз художнього тексту».
Мова викладання	Англійська

Перелік компетентностей, які забезпечує дана навчальна дисципліна, програмні результати навчання

Програмні результати навчання	***Компетентності, якими повинен оволодіти здобувач***
• застосовувати сучасні методики і технології, зокрема інформаційні, для успішного й ефективного здійснення професійної діяльності та забезпечення якості наукового дослідження в конкретній філологічній галузі (ПРН-3); • аналізувати, порівнювати і класифікувати різні напрямки і школи в лінгвістиці (ПРН-7); • характеризувати теоретичні засади (концепції, категорії, принципи, основні поняття тощо) та прикладні аспекти обраної філологічної спеціалізації (ПРН-9);	• здатність вирішувати складні завдання й проблеми в галузі лінгвістики, літературознавства, фольклористики, перекладу в процесі професійної діяльності або навчання, що передбачає проведення досліджень та/або здійснення інновацій та характеризується невизначеністю умов і вимог (ІК). • здатність до пошуку, опрацювання та аналізу інформації з різних джерел (ЗК-03); • здатність спілкуватися іноземною мовою (ЗК-06); • здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу (ЗК-7); • здатність проведення досліджень на належному рівні. (ЗК-11);

• здійснювати науковий аналіз мовного, мовленнєвого й літературного матеріалу, інтерпретувати та структурувати його з урахуванням доцільних методологічних принципів, формулювати узагальнення на основі самостійно опрацьованих даних (ПРН-11); • обирати оптимальні дослідницькі підходи й методи для аналізу конкретного лінгвістичного чи літературного матеріалу (ПРН-15).	• здатність вільно орієнтуватися в різних лінгвістичних напрямах і школах (СК-1); • здатність до критичного осмислення історичних надбань та новітніх досягнень філологічної науки (СК-3); • здатність здійснювати науковий аналіз і структурування мовного / мовленнєвого й літературного матеріалу з урахуванням класичних і новітніх методологічних принципів (СК-4); • здатність вільно користуватися спеціальною термінологією в обраній галузі філологічних досліджень (СК-7).

Тематичний план навчальної дисципліни

Назва теми	*Види робіт*	*Завдання самостійної роботи у розрізі тем*
Модуль 1		
Тема 1.1. Історія розвитку когнітивної лінгвістики	Виконання навчальних завдань; обговорення матеріалу занять; виконання завдань самостійної роботи.	Підготувати доповіді на теми: «Виникнення когнітивної лінгвістики та її місце в системі гуманітарних наук», «Функціональна структура мовної свідомості та пам'яті».
Тема 1.2. Предмет когнітивної лінгвістики та її основні поняття і терміни. Тематика, напрями, теоретико-методологічні принципи сучасних лінгвокогнітивних студій.	Виконання навчальних завдань; обговорення матеріалу занять; виконання завдань самостійної роботи.	Підготувати доповіді на теми: «Напрями досліджень когнітивної науки в Україні», «Зарубіжні школи когнітивної лінгвістики».
Тема 1.3. Концептосфера. Картини світу	Виконання навчальних завдань; обговорення матеріалу занять; виконання завдань самостійної роботи.	Підготувати доповіді на теми: «Свідомість, види свідомості та менталітет», «Різниця між мовною та концептуальною картинами світу», «Наукова картина світу».
Тема 1.4. Фрейми, сценарії, гештальти, схеми образів (image schemas). Категоризація та прототипна організація знань	Виконання навчальних завдань; обговорення матеріалу занять; виконання завдань самостійної роботи.	Порівняйте фрейм "освіта" у різних культурах (на основі мовних одиниць української та англійської). Виберіть слово або концепт (наприклад, дім, шлях, серце) і визначте його гештальтну структуру: які чуттєво-образні, емоційні, культурні компоненти формують цілісне сприйняття.
Тема 1.5. Метафора, метонімія, символ у когнітивній парадигмі	Виконання навчальних завдань; обговорення матеріалу занять; виконання завдань самостійної роботи; поточна модульна робота.	Підготувати доповіді на теми: «Когнітивна теорія метафори (Дж. Лакофф, М. Джонсон)», «Типи концептуальних метафор і їхні функції», «Когнітивна метонімія та її роль у мисленні», «Символічне мислення і мовна репрезентація символів», «Когнітивні моделі у фразеології та пареміології».
Модуль 2		
Тема 2.1. Концепт як базове поняття когнітивної лінгвістики, його відмінності від поняття та значення	Виконання навчальних завдань; обговорення матеріалу занять; виконання завдань самостійної роботи.	Підготувати доповіді на теми: «Структура концепту (образ, інформаційний зміст, інтерпретаційне поле), «Типологія концептів», «Концепт – слово, концепт – значення».
Тема 2.2. Концептуалізація. Категорії, диференційні та класифікаційні ознаки концептів	Виконання навчальних завдань; обговорення матеріалу занять; виконання завдань самостійної роботи.	Підготувати доповіді на теми: «Національна специфіка концептів», «Номінативна щільність концепту», «Рекурентність концепту».

Тема 2.3. Сучасна методологія концептуального аналізу у лінгвістиці	Виконання навчальних завдань; обговорення матеріалу занять; виконання завдань самостійної роботи.	Дослідити зміст і структур концепту (вибрати концепт). Виписати ключові слова-репрезентанти, що входять до ядра обраного концепту та ті, що формують його периферію.
Тема 2.4. Фреймова семантика. Поняття фрейму	Виконання навчальних завдань; обговорення матеріалу занять; виконання завдань самостійної роботи.	Обрати концепт у певному дискурсі та за допомогою фреймового аналізу впорядкувати зібраний матеріал і описати його у вигляді чіткої структурованої форми.
Тема 2.5. Методика моделювання концептуальних мереж (С. А. Жаботинська)	Виконання навчальних завдань; обговорення матеріалу занять; виконання завдань самостійної роботи; поточна модульна робота.	Здійснити побудову концептуальної моделі поняття (обрати), яка стане основою для семантичної (тематичної) стратифікації лексичних одиниць з урахуванням методики моделювання концептуальних мереж (С. А. Жаботинська).

Інформаційні джерела

Основні

1. Жаботинська С. А. Семантика лінгвальних мереж у навчальному комбінаторному тезаурусі. Studia Philologica. Філологічні студії. 2019. Вип. 13. С. 17–27.
2. Коч Н. В. Когнітивна лінгвістика: навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів. Миколаїв : Іліон, 2021. 132 с.
3. Шевченко О. М., Шевченко Н. С. Когнітивна лінгвістика як напрям мовознавчого дослідження. *Науковий журнал «Молодий вчений»*, липень 2020. № 7.1 (83.1). С 142–145.

Додаткові

4. Ділай І. П., Ділай М. П. Когнітивна корпусна лінгвістика: сучасний стан і перспективи. *Збірник наукових праць «Нова філологія».* № 83 (2021). С. 71–78.
5. Сухачова Н. С. Семантична класифікація термінологічних одиниць парцели RESOURCES / РЕСУРСИ на основі концептуальної моделі поняття MANAGEMENT / МЕНЕДЖМЕНТ. *Науковий журнал «Молодий вчений»*, січень 2019 р. № 1 (65), С. 120–123.
6. Сухачова Н. С. «Неологізми англомовної економічної терміносистеми: лінгвопрагматичний аспект». *Вісник Луганського національного університету імені Тараса Шевченка (філологічні науки)*. Вид. Державного закладу „Луганський національний університет імені Тараса Шевченка”. № 7 (345). 2021 С. 153 – 160.
7. Sukhachova N. International scientific and practical conference *Issues of Modern Philology in the Context of the Interaction of Languages and Cultures* : conference proceedings, December 27–28, 2019. Venice : Izdevnieciba «Baltija Publishing», 2019. С. 171–175.
8. Sukhachova N. Scientific concept in dimension of conceptual picture of the world. Мова і міжкультурна комунікація: теорія та практика : колективна монографія / за наук. редакцією Н. Сизоненко. Київ. Видавництво Ліра, 2020. С. 90–98.

Довідкові

9. Словник основних термінів когнітивно-дискурсивної лінгвістики. Х. : ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2011. 196 с.

Програмне забезпечення навчальної дисципліни

- Дистанційний курс «Основи когнітивної лінгвістики», який розміщено в програмній оболонці Moodle на платформі Центру дистанційного навчання ПУЕТ.
- Мультимедійні презентації лекцій у програмі Power Point.

Політика вивчення навчальної дисципліни та оцінювання

Політика оцінювання здобувачів вищої освіти. Роботи, здані з порушенням термінів без поважних причин, оцінюються на нижчу оцінку (75 % від можливої максимальної кількості балів за вид діяльності). Перескладання модулів відбувається з дозволу провідного викладача за наявності поважних причин (наприклад, лікарняний).

Положення про організацію освітнього процесу
https://puet.edu.ua/wp-content/uploads/2026/01/polozh-orgu-osv-proc.pdf

Положення про порядок та критерії оцінювання знань, вмінь та навичок здобувачів вищої освіти https://puet.edu.ua/wp-content/uploads/2023/07/polozh_por_kryt_ocinyuvannya.pdf

Порядок ліквідації здобувачами вищої освіти академічної заборгованості
https://puet.edu.ua/wp-content/uploads/2026/01/por-likvid-akad-zaborgovanosti.pdf

Політика щодо відвідування. Відвідування занять є обов'язковим компонентом. За об'єктивних причин (наприклад, хвороба, працевлаштування, міжнародне стажування) навчання може відбуватися в режимі онлайн.

Політика щодо академічної доброчесності. Здобувач повинен дотримуватися принципів академічної доброчесності, зокрема недопущення академічного плагіату, фальсифікації, фабрикації, списування під час поточного та підсумкового контролю. Списування під час контрольних робіт і поточних тестів заборонені (в т. ч. із використанням мобільних девайсів). Мобільні пристрої дозволяється використовувати лише під час онлайн-тестування та підготовки практичних завдань у процесі заняття. У ПУЕТ діють:

Кодекс честі студента
https://puet.edu.ua/wp-content/uploads/2023/07/kodeks_chesti_studenta.pdf

Положення про академічну доброчесність
https://puet.edu.ua/wp-content/uploads/2023/07/polozh_akadem_dobrochesnist.pdf

Положення про запобігання випадків академічного плагіату
https://puet.edu.ua/wp-content/uploads/2026/01/polozh-zapob-akad-plagiat.pdf

Політика визнання результатів навчання визначена такими документами:

Положення про порядок перезарахування результатів навчання, здобутих в іноземних та вітчизняних закладах освіти
https://puet.edu.ua/wp-content/uploads/2026/01/polozh_por_perezarah_rez_zvo.pdf

Положення про академічну мобільність здобувачів вищої освіти
https://puet.edu.ua/wp-content/uploads/2025/11/polozh_pro_akademichnu_mobilnist.pdf

Положення про порядок визнання результатів навчання здобутих шляхом неформальної та/або інформальної освіти
http://puet.edu.ua/wp-content/uploads/2025/10/polozh-vyznan-rezv-informal-neformal.pdf

інфографіка (розділ Освіта/Організація освітнього процесу/Неформальна освіта) https://puet.edu.ua/neformalna-osvita/

Можливість перезарахування окремих тем/модулів навчальної дисципліни за результатами навчання здобутих шляхом неформальної/інформальної освіти відповідно до тематики навчальної дисципліни: платформа Prometheus https://prometheus.org.ua/ , платформа EdEra https://ed-era.com/ , платформа Coursera https://www.coursera.org/ , платформаRWS https://www.rws.com/та ін.

Політика вирішення конфліктних ситуацій:

Положення про правила вирішення конфліктних ситуацій
https://puet.edu.ua/wp-content/uploads/2023/07/polozhennya-pro-pravyla-vyrishennya-konfliktnyh-sytuaczij-u-puet.pdf

Положення про апеляцію результатів підсумкового контролю у формі екзамену
https://puet.edu.ua/wp-content/uploads/2026/01/poloz_pro-apel_pidscontr.pdf

Уповноважена особа з питань запобігання та виявлення корупції
https://puet.edu.ua/zapobigannya-ta-protidiya-korupciyi/

Політика підтримки учасників освітнього процесу:

Психологічна служба https://puet.edu.ua/psyhologichna-pidtrymka-v-puet/

Студентський омбудсмен (Уповноважений з прав студентів) ПУЕТ
https://puet.edu.ua/other-divisions/studentskyj-ombudsmen-upovnovazhenyj-z-prav-studentiv-puet/

Безпека освітнього середовища: Інформація про безпечність освітнього середовища ПУЕТ наведена у вкладці «Безпека життєдіяльності» https://puet.edu.ua/pro-puet/bezpeka-zhyttyediyalnosti/

Оцінювання

Підсумкова оцінка за вивчення навчальної дисципліни розраховується через поточне оцінювання

Види робіт	***Максимальна кількість балів***
Модуль 1 (теми 1.1.-1.5): виконання навчальних завдань (3х5=15); обговорення матеріалу занять (3х5=15); виконання завдань самостійної роботи (3х5=15); поточна модульна робота (5 балів).	50
Модуль 1 (теми 2.1-2.5): виконання навчальних завдань (3х5=15); обговорення матеріалу занять (3х5=15); виконання завдань самостійної роботи (3х5=15); поточна модульна робота (5 балів).	50
Разом	100

Система нарахування додаткових балів за видами робіт з вивчення навчальної дисципліни

Форма роботи	**Вид роботи**	**Бали**
Науково-дослідна	Участь у студентських наукових конференціях	10

За додаткові види навчальних робіт студент може отримати не більше 10 балів. Додаткові бали додаються до загальної підсумкової оцінки за вивчення навчальної дисципліни, але загальна підсумкова оцінка не може перевищувати 100 балів.

Шкала оцінювання здобувачів вищої освіти за результатами вивчення навчальної дисципліни

Сума балів за всі види навчальної діяльності	***Оцінка за шкалою ЄКТС***	***Оцінка за національною шкалою***
90-100	A	Відмінно
82-89	B	Дуже добре
74-81	C	Добре
64-73	D	Задовільно
60-63	E	Задовільно достатньо
35-59	FX	Незадовільно з можливістю повторного складання
0-34	F	Незадовільно з обов'язковим повторним вивченням навчальної дисципліни